

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026

Spis treści

1. Podstawy prawne Strategii.	2
2. Korelacja Strategii z innymi strategicznymi dokumentami unijnymi, krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi.	3
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz diagnoza problemów społecznych Szczecinka. ...	9
4. Wyzwania strategiczne dla polityki społecznej Miasta Szczecinek mające swoje źródło w zmieniających się uwarunkowaniach demograficznych, społecznych, ekonomicznych i gospodarczych.	16
5. Misja i wizja Strategii oraz cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.	20
6. Sposoby oraz wskaźniki monitorowania stopnia realizacji Strategii.	27
7. Ramy finansowe i zasady wdrażania Strategii.	31
8. Spis rysunków, tabel i wykresów	34
9. Załączniki	35

1. Podstawy prawne Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym założeniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców miasta dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów w obszarze polityki społecznej. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2018-2026** to uporządkowany plan na rzecz pozytywnych zmian społecznych zachodzących w przestrzeni miasta. Bazuje na wiedzy pozyskanej z diagnozy i jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy (słabe strony). Bazuje również na potencjale służb pomocy społecznej miasta (mocne strony) i uwzględnia otoczenie zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Strategia jest także spójna z polityką rozwoju miasta.

W pracach nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych wzięli udział liczni przedstawiciele instytucji oraz organizacji działających w sferze pomocy społecznej. Projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym. Wiedza pozyskana w ten sposób stanowi istotny wkład w ostateczny kształt dokumentu.

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych miasta o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej; Dz.U. 2018 poz. 1508). Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne, np.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2018 poz. 994),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2018 poz. 998),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2017 poz. 1952),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2018 poz. 554),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2018 poz. 1030 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2018 poz. 1265),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2018 poz. 511 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2018 poz. 450 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2018 poz. 603),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 poz. 882 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. 2018 poz. 755),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2017 poz. 2092),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2017 poz. 1851),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. Korelacja Strategii z innymi strategicznymi dokumentami unijnymi, krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 przyjęta została 3 marca 2010 roku przez Komisję Europejską w celu stymulowania rozwoju gospodarki Unii Europejskiej.

Strategia identyfikuje pięć nadrzędnych celów, do jakich Unia Europejska powinna dążyć w celu pobudzenia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia:

- Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia w grupie wiekowej 20-64 do co najmniej 75%.
- Osiągnięcie poziomu 3% PKB inwestowanego w badania i rozwój, w szczególności poprzez poprawę warunków dla inwestycji w B+R przez sektor prywatny oraz wypracowanie nowego wskaźnika do śledzenia innowacyjności.
- Redukcja emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20% w porównaniu do poziomów z roku 1990 lub nawet o 30% przy sprzyjających warunkach, wzrost udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii do 20%, oraz osiągnięcie 20% wzrostu w efektywnym wykorzystaniu energii.
- Redukcja liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10% oraz wzrost liczby osób w grupie wiekowej 30-34 z wykształceniem wyższym do co najmniej 40%.
- Redukcja liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowych granic ubóstwa o 25%, skutkujące wyłączeniem z ubóstwa 20 mln ludzi.

W kontekście polityki społecznej Szczecinka szczególnie istotna spójność dot. kwestii zwiększenia zatrudnienia w grupie wiekowej 20-64 (ze względu na wyczerpywanie się zasobów na rynku pracy, co skutkować będzie zahamowaniem wzrostu gospodarczego i bogacenia się społeczeństwa), reedukacji liczby uczniów przedwcześnie kończących naukę (co wpływa niekorzystnie na szereg zjawisk społecznych), jak również redukcję liczby osób żyjących poniżej granic ubóstwa.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR).

Rada Ministrów 14 lutego 2017 r. przyjęła Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – w skrócie SOR. SOR stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

W SOR zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Strategia stanowi też podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów).

W SOR zdefiniowano **cel główny**, którym jest **tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.**

Do tak zdefiniowanego celu głównego przypisano trzy **cele szczegółowe**:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Sposób prowadzenia polityki społecznej opisany został szerzej w Celu szczegółowym II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony i obejmuje następujące obszary:

1. Obszar Spójność społeczna – cel: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.
2. Obszar Rozwój zrównoważony terytorialnie – cel: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.

W kontekście polityki społecznej Szczecinka istotne jest podkreślenie w SOR kwestii działań będących odpowiedzią na wyzwania demograficzne oraz wzmocnienia potencjału kapitału ludzkiego. Ponadto SOR zwraca uwagę na potencjał endogeny poszczególnych lokalizacji w kraju.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 – projekt (SRWZ 2030).

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 – projekt identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie do roku 2030.

Wizja przyjęta w SRWZ 2030 określa, że *„Województwo zachodniopomorskie w 2030 roku to region o nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarce wykorzystującej swe walory geograficzne i środowiskowe, oferujący doskonałe warunki do życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Jest regionem konkurencyjnym, stwarzającym możliwości rozwoju zarówno mieszkańcom, jak i podmiotom gospodarczym.”*¹

W SRWZ 2030, biorąc pod uwagę potencjał i sytuację regionu oraz jego możliwości rozwojowe, sformułowano także następującą misję dla województwa zachodniopomorskiego:

Pomorze Zachodnie – Lider „Niebieskiego” i „Zielonego” Wzrostu Zapewniającego Wysoką Jakość Życia Mieszkańców

Do tak zdefiniowanej wizji i misji wypracowano cztery cele strategiczne oraz 13 celów kierunkowych:

I Cel strategiczny: Wzmocnienie roli województwa w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.

- Cel kierunkowy 1.1. Wzmocnienie bałtyckiego wymiaru polskiej polityki regionalnej i europejskiej.
- Cel kierunkowy 1.2. Rozwój relacji społeczno–ekonomicznych z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską.
- Cel kierunkowy 1.3. Nadanie pełnego wymiaru współpracy województwa w ramach Polski Zachodniej.

II Cel strategiczny: Zwiększenie konkurencyjności i efektywności gospodarki Pomorza Zachodniego.

- Cel kierunkowy 2.1. Rozwój inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego.
- Cel kierunkowy 2.2. Budowa potencjału innowacyjnego i internacjonalizacji dużych i średnich przedsiębiorstw w regionie.

---

¹ *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 – projekt*, Wydział Zarządzania Strategicznego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, kwiecień 2017.

- Cel kierunkowy 2.3. Zwiększenie zaangażowania inwestycyjnego w regionie oraz poziomu przedsiębiorczości społeczności województwa.

III Cel strategiczny: Integracja obszarów funkcjonalnych oraz ich powiązań w obrębie województwa.

- Cel kierunkowy 3.1. Wzmocnienie pozycji i warunków zrównoważonego rozwoju głównych ośrodków miejskich.
- Cel kierunkowy 3.2. Rozwój regionalnych systemów infrastrukturalnych.
- Cel kierunkowy 3.3. Upowszechnianie i podnoszenie poziomu usług publicznych.
- Cel kierunkowy 3.4 Wzmocnienie systemów planowania i zarządzania rozwojem obszarów funkcjonalnych.
- Cel kierunkowy 3.5. Poprawa sytuacji demograficznej województwa.

IV Cel strategiczny: Dostosowanie funkcjonowania samorządów do zmieniających się trendów społeczno-gospodarczych.

- Cel kierunkowy 4.1. Optymalizacja wykorzystania zasobów i kompetencji.
- Cel kierunkowy 4.2. Wzmocnienie zdolności do współpracy.

W kontekście polityki społecznej Szczecinka szczególnie wymiar mają cele kierunkowe SRWZ 2030 dot. poprawy sytuacji demograficznej (3.5) oraz upowszechnienia i wzmocnienia poziomu usług publicznych (3.3). Nie bez znaczenia dla skuteczności polityki społecznej w mieście będzie „wzmocnienie zdolności do współpracy” (4.2).

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecineckim na lata 2016-2023

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecineckim na lata 2016-2023 przyjęta została uchwałą Rady Powiatu nr XX/157/2017 z 28.04.2016.

Dokument wyznacza cele w odniesieniu do pomocy społecznej na terenie powiatu szczecineckiego:

Cel strategiczny 1. Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej pomagającego osobom i rodzinom przezwyciężyć trudności życiowe których nie są w stanie pokonać samodzielnie.

Cele operacyjne:

- Zidentyfikowanie zagrożeń z negatywnymi zjawiskami społecznymi m.in. bezrobocia, ubóstwa, uzależnień.
- Rozszerzenie oferty usług na rzecz osób starszych, bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych i zagrożonych ubóstwem oraz innych grup społecznych zgodnie z występującymi potrzebami.
- Zintegrowanie działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.
- Wsparcie usamodzielnianych wychowanków zastępczych form opieki – rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, schronisk dla nieletnich i in.
- Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy.

Cel strategiczny 2. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

- Inicjowanie działań edukacyjnych w społeczności lokalnej na rzecz rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
- Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych i pomocowych.

- Stworzenie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej warunków sprzyjających społecznej integracji i edukacji.
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym.
- Przystosowanie środowiska materialnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Integracja działań w środowisku lokalnym na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel 3. Stworzenie sprawnego systemu opieki dla dzieci pozbawionych czasowo lub trwale opieki rodziców naturalnych poprzez rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą.

Cele operacyjne:

- Stworzenie sprawnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.
- Zapewnienie wsparcia i opieki dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziców.
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.
- Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i profesjonalizm rodzicielstwa zastępczego.
- Tworzenie wystandaryzowanych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym specjalistycznych.

W ramach ww. celów wskazano do realizacji szereg kierunków działań oraz zadań w sferze pomocy społecznej. Partnerami realizacji założeń tego dokumentu są instytucje publiczne oraz prywatne z terenu powiatu szczecineckiego. Założenia dokumentu wykazują się dużą spójnością i stycznością z polityką społeczną Miasta Szczecinek. Integracja działań tej sfery na terenie powiatu może przyczynić się do efektywniejszego wdrażania założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Szczecinek.

Strategia Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018 – 2026.

Strategia Rozwoju przyjęta została 18.12.2017 roku przez Miasto Szczecinek jako dokument stanowiący podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju miasta. **Misją Miasta jest „Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości.”**

Obraz przyszłości, czyli wizja, określa w 2026 roku Szczecinek jako: **nowoczesne, bezpieczne miasto, rozwijające się gospodarczo i turystycznie w poszanowaniu tradycji oraz zasad solidarności społecznej – miejsce do pracy i odpoczynku dla aktywnych i przedsiębiorczych ludzi.**

W ramach Strategii wyróżniono 5 priorytetów strategicznych, którym przypisano cele strategiczne.

Priorytet strategiczny	Cele strategiczne
I. Gospodarka i przedsiębiorczość	I.1 Miasto otwarte na firmy i inwestorów I.2 Lokalna przedsiębiorczość I.3 Innowacyjność i współpraca sieciowa
II. Środowisko i przestrzeń miasta	II.1 Środowisko do życia II.2 Przestrzeń do życia II.3 Infrastruktura do życia
III. Edukacja i wykształcenie	III.1 Profesjonaliści dla gospodarki lokalnej III.2 Szkoła nowej generacji III.3 Studia wyższe w Szczecinku
IV. Społeczeństwo solidarne i obywatelskie	IV.1 Miasto wrażliwe na potrzeby mieszkańców IV.2 Miasto aktywnych, witalnych ludzi IV.3 Miasto sprawnie i partnersko zarządzane
V. Turystyka, sport i rekreacja	V.1 Atrakcje w mieście Szczecinek V.2 Atrakcje w okolicach Szczecinka

Konstrukcja celów strategicznych rozwoju miasta wskazuje, że kwestie społeczne ujęte zostały w priorytecie IV. Społeczeństwo solidarne i obywatelskie. Brzmienie celów strategicznych wskazuje na konieczność prowadzenia polityki społecznej wrażliwej na potrzeby mieszkańców oraz polityki wspierającej ich aktywność. Istotne jest również sprawne zarządzanie we współpracy z mieszkańcami. Dla polityki społecznej nie bez znaczenia się również pozostałe cele strategiczne, w szczególności związane z gospodarką i przedsiębiorczością oraz jakością życia i edukacją.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Szczecinek

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Szczecinek przyjęty został w 2017 r. jako odpowiedź na potrzebę kompleksowej przemiany wybranych obszarów miasta, w których zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w tym o charakterze społecznym. Wskazanie obszaru rewitalizacji jako miejsca, w którym m. in. koncentrują się problemy społeczne oznacza istotną spójność z polityką społeczną prowadzoną w mieście.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Szczecinek zawiera listę projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których horyzont realizacji przewidziano na 2023 rok.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Szczecinku zasięgiem przestrzennych obejmuje historyczne centrum miasta wraz z przylegającą do niego zabudową, rozwijającą się w latach późniejszych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Będzie to możliwe dzięki realizacji celów i kierunków działań:

1. Społeczeństwo obywatelskie:

- 1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.
- 1.2. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców.
- 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej.
- 1.4. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów.

2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej:

- 2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych.
- 2.2. Modernizacja infrastruktury drogowej.
- 2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych.
- 2.4. Likwidacja barier architektonicznych.
- 2.5. Rewaloryzacja terenów zielonych.

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

- 3.1. Tworzenie i rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej.
- 3.2. Przeciwdziałanie i zapobieganiu zjawisku przemocy w rodzinie.
- 3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców.
- 3.4. Rozwijanie oferty usług społecznych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.
- 3.5. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.
- 3.6. Podejmowanie działań na rzecz poprawy wyników w nauce uczniów.

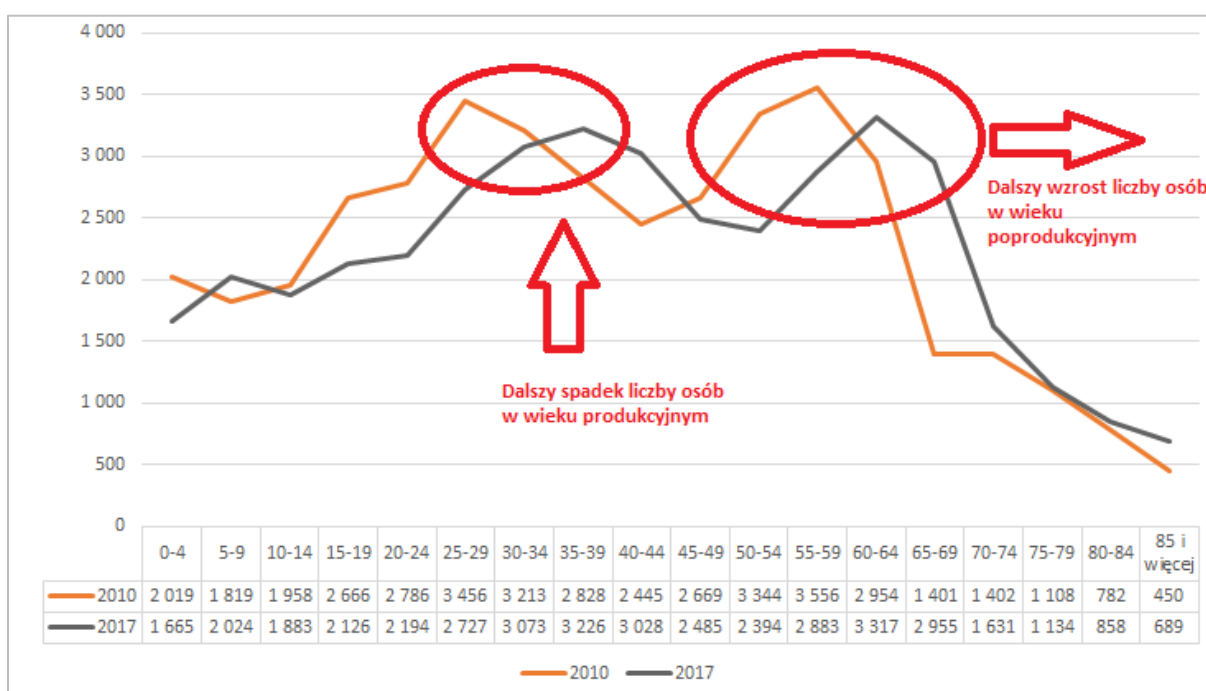

Cele oraz kierunki działań, które wypełniają Lokalny Program Rewitalizacji zawierają działania miękkie, które w całości wpisują się w politykę społeczną miasta. Działanie te związane są z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu oraz rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego. Pozostałe projekty inwestycyjne w mniejszym lub większym stopniu przyczyniają się do „wdrażania polityki społecznej miasta”, poprawiając funkcjonalność i estetykę miasta.

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz diagnoza problemów społecznych Szczecinka.

Miasto Szczecinek dotknięte jest kryzysem demograficznym, którego przejawem jest dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost liczebności tej grupy, związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego. Prognozowany jest ponadto istotny wzrost liczby osób w wieku 70+. Niekorzystna sytuacja demograficzna wynika również z braku „zasilania” grupy w wieku produkcyjnym przez młodsze roczniki. Obok zwiększającej się populacji osób w wieku poprodukcyjnym obserwowany jest spadek liczebności osób w wieku produkcyjnym. Na bardzo niskim poziomie są również wskaźniki urodzeń. W Szczecinku w ciągu ostatnich lat notowano również istotną przewagę wymeldowań nad zameldowaniami.

Rysunek 1. Zmiany demograficzne w Szczecinku na podstawie piramid wieku ludności Szczecinka w latach 2010 i 2017 w przedziałach 5 lat (źródło: GUS)

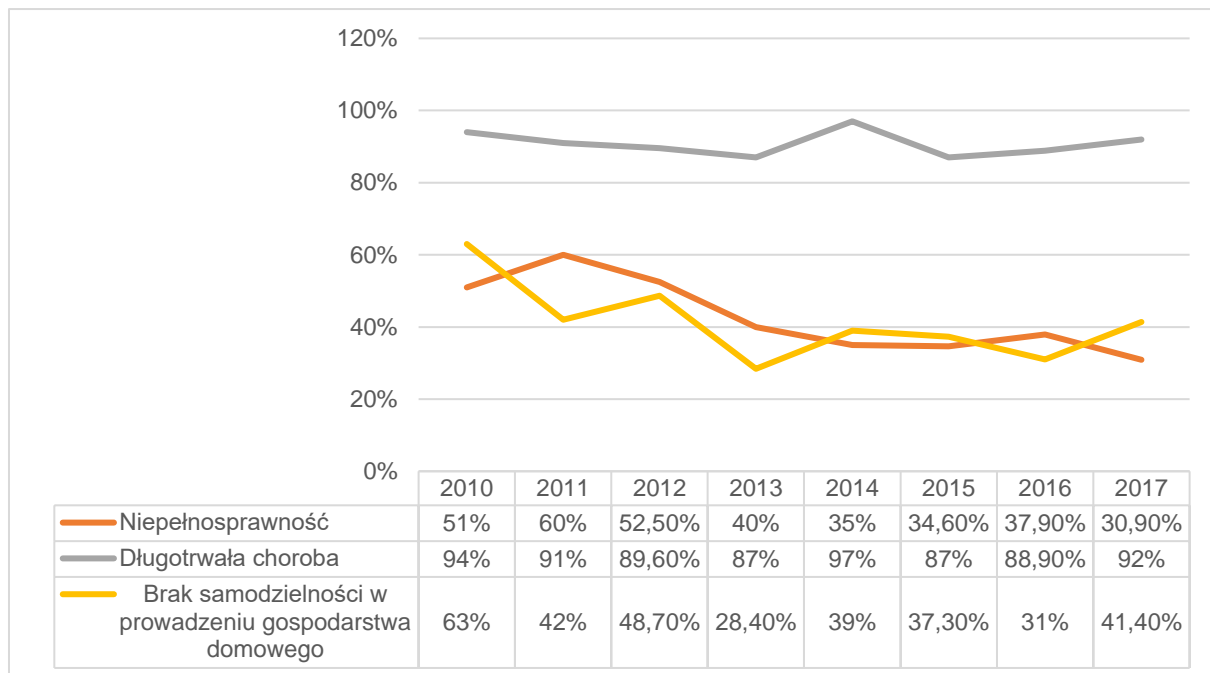

Powyższe zjawiska demograficzne w istotny sposób wpływają i wpływać będą na szereg aspektów funkcjonowania miasta. Do istotnych problemów należy zaliczyć samotność osób starszych, która pogłębiana jest m.in. przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin. W mieście widoczny jest deficyt mieszkań chronionych. Podstawowe bariery w funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej na rzecz osób starszych związane są z jego finansowaniem, czyli są w dużym stopniu niezależne od Miasta i służb pomocy społecznej w Szczecinku. Deficyt w finansowaniu usług opiekuńczych, pogłębiany jest przez deficyt firm i pracowników świadczących usługi na rzecz seniorów.

Do głównych problemów osób starszych należy zaliczyć długotrwałą chorobę, niepełnosprawność oraz trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zjawiska te na pewno będą nadal stanowić jeden z punktów ciężkości działalności pomocy społecznej w Szczecinku w ciągu najbliższych lat. Istotną barierą ograniczającą skuteczność pomocy społecznej może być natomiast brak systemowych rozwiązań, w tym dot. wsparcia rehabilitacji osób dorosłych oraz świadczeń reintegracyjnych, dostatecznego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną. W samym mieście widoczne są natomiast deficyty w rozwoju infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

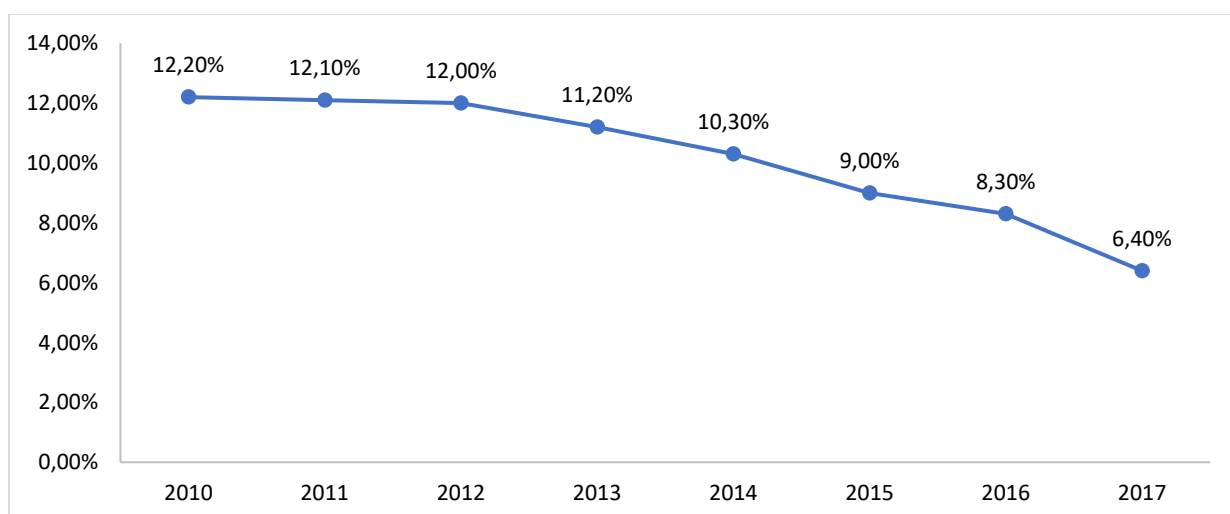
Rysunek 2. Główne przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2010-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

Z drugiej strony należy podkreślić, że system pomocy społecznej w Szczecinku jest zasadniczo przygotowany na nowe wyzwania, które w dużym stopniu pojawiają się w związku z sytuacją demograficzną. Miasto dysponuje infrastrukturą społeczną opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówkami wsparcia dziennego dla seniorów, choć warto podkreślić, że są jeszcze istotne deficyty w tej sferze. Brakuje przede wszystkim dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. Miasto posiada sprawdzony i dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz może pochwalić się realizacją licznych projektów, realizowanych przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy.

Pozytywnie należy ocenić sytuację na lokalnym rynku pracy, czego potwierdzeniem są bardzo niskie wskaźniki bezrobocia oraz rosnąca atrakcyjność inwestycyjna miasta. Istotny dla dalszego wzrostu gospodarczego może być również potencjał specjalizacji związanej z ochroną zdrowia i turystyką.

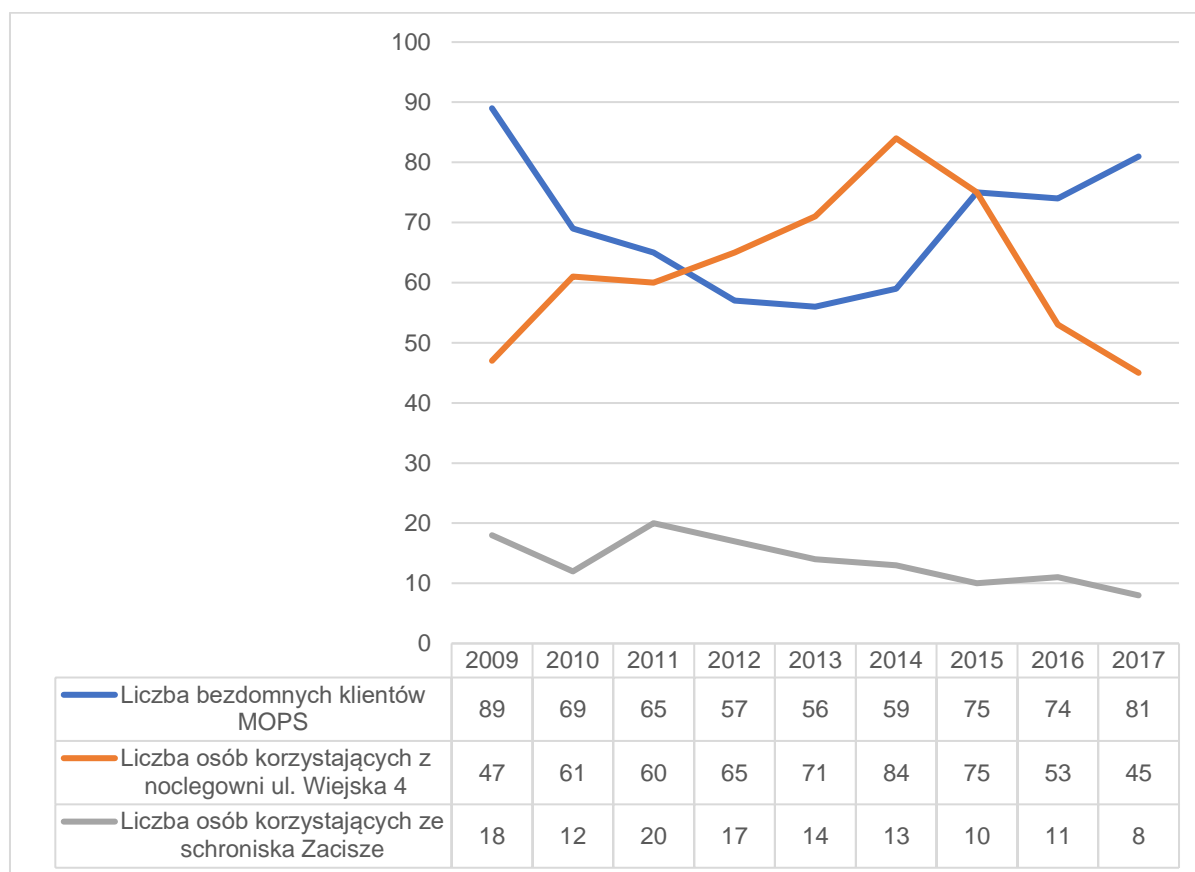
Rysunek 3. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w Szczecinku w latach 2010-2017 (dane dotyczą wartości w grudniu każdego roku) (źródło: PUP w Szczecinku)

Jednocześnie, pomimo bardzo niskich wskaźników bezrobocia, widoczna jest bardzo niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (w tym m. in. w efekcie świadczenia 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia). W tych realiach istotną barierą dalszego wzrostu gospodarczego i sukcesu lokalnych firm może być deficyt pracowników. Niższa od średniej krajowej „atrakcyjność zatrudnienia” może być nadal jedną z przyczyn odpływu ludności z miasta.

Problemy ekonomiczne są jedną z przyczyn szeregu problemów społecznych, w tym rodzinnych. W Szczecinku występuje znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać m. in. ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne. Widoczna jest m. in. znaczna i rosnąca skala bezdomności, pomimo dobrze rozwiniętej infrastruktury i różnorodnych form pomocy dla osób bezdomnych. W najbliższym czasie infrastruktura służąca bezdomnym wymagać będzie dostosowania do wprowadzanych systemowo nowych krajowych standardów w zakresie przystosowania obiektów tj. noclegowni, schronisk oraz ogrzewalni dla osób bezdomnych.

Rysunek 4. Liczba bezdomnych klientów MOPS w Szczecinku oraz liczby osób korzystających z Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

Istotnym problemem jest znaczna skala i różnorodność uzależnień, potęgowana przez łatwość dostępu do środków psychoaktywnych oraz niedostatki w funkcjonującym w mieście systemie pomocy osobom uzależnionym. Za słabą stronę należy uznać brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków oraz pojawianie się nowych form uzależnień, np. od hazardu czy sieci. Występuje również zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, a deficytem jest brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów).

Dobrze należy ocenić zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, który przełożył się na wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. Z drugiej strony widoczne są deficyty w finansowaniu poradnictwa dla osób uzależnionych, w porównaniu do skali potrzeb na terenie miasta oraz brak systemowej ciągłości wsparcia osób

uzależnionych. Kolejna istotna grupa problemów społecznych związana jest z przemocą w rodzinie. W mieście brak jest interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Należy przy tym podkreślić, że w Szczecinku bardzo sprawnie funkcjonuje system wspierania rodziny, w tym pomocy dot. przemocy w rodzinie. Rośnie także świadomość dot. problemów w rodzinie oraz skuteczność działań profilaktycznych.

W Szczecinku w ciągu zaledwie kilku lat nastąpiło imponujące zmniejszenie skali przestępczości. Swoją wkład w to miał m. in. monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta. Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta wpływa jednak na obniżenie poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.

„System pomocy społecznej” w Szczecinku, który opiera się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników pomocy społecznej należy uznać za zdecydowany atut miasta w kontekście kreowania polityki rozwoju. Liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych potencjałów tego systemu. Istotnym partnerem publicznych służb pomocy społecznej są organizacje pozarządowe, które aktywnie działają na terenie miasta oraz realizują zlecane przez Miasto zadania z zakresu pomocy społecznej. Mocną stroną jest także zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów oraz zwiększająca się empatia mieszkańców na problemy społeczne. Podkreślić jednak należy, że w kwestii aktywności społecznej daleko jeszcze jest do dobrych wzorców rozwiniętych społeczeństw obywatelskich i w tej materii Miasto ma jeszcze wiele do nadrobienia.

Analizując wyzwania związane z polityką społeczną w mieście należy podkreślić, że nie wszystko zależy od rozwiązań i potencjałów lokalnych. Istotną barierą w prowadzeniu skutecznej pomocy społecznej w Szczecinku może być sposób funkcjonowania systemu pomocy społecznej w kraju. Niemniej jednak miasto posiada istotne atuty, którymi są m. in. dobrze funkcjonujące służby pomocy społecznej oraz rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej. Bardzo dobrze rozwinięta jest także infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku. Te potencjały mogą wspierać rozwój lokalnej specjalizacji związanej ze zdrowiem, turystyką i rekreacją, ukierunkowanej w szczególności na osoby starsze. W tym kontekście za szansę należy uznać zmianę orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowaną w przyszłości na pomoc osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym, co wydaje się w polskich realiach tylko kwestią czasu. Oczekiwać należy wzrostu zainteresowania kompleksową ofertą opieki nad seniorami w kraju i za granicą. Szansą będą także inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

Szans na zwiększenie skuteczności prowadzonych działań pomocy społecznej należy poszukiwać w środkach dostępnych za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dostępnych dla organizacji pozarządowych.

Wyzwania stojące przed systemem pomocy społecznej w Szczecinku wymagają zapewnienia ciągłości „instytucjonalnej”, która opiera się na potencjale kadrowym. Widoczne jest m. in. przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia. W powyższym kontekście nie bez znaczenia pozostaje bariera związana z przepływem informacji o działaniach, potrzebach i potencjałach między instytucjami, organizacjami i środowiskami realizującymi działania na rzecz społeczności lokalnej, wręcz ściśle jest powiązana z istotnym w systemie pomocy społecznej aspektem zarządzania wiedzą/informacją.

Powyżej opisane uwarunkowania wewnętrzne oraz zewnętrzne polityki pomocy społecznej w Szczecinku przedstawione zostały za pomocą klasycznej analizy SWOT.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju.
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze.

- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem Miasta lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jego obszarze.
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój.

ANALIZA SWOT

MOCNE I SŁABE STRONY

Mocne strony

- „System pomocy społecznej” w Szczecinku, opierający się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników pomocy społecznej. Duża liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządcy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych atutów miasta w sferze społecznej.
- Zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów, zwiększająca się empatia na problemy społeczne.
- Duża liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta oraz zlecenie im zadań z zakresu pomocy społecznej.
- Rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej, której struktura opiera się na publicznej służbie zdrowia. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne oraz chore, udzielając różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej.
- Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, dostosowana do aktualnych potrzeb.
- Infrastruktura społeczna opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówki wsparcia dziennego dla seniorów.
- Sprawdzone i dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz liczne projekty realizowane przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy na rzecz osób starszych, np. karta seniora, Uniwersytet III wieku.
- Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, bardzo niskie wskaźniki bezrobocia, atrakcyjność inwestycyjna miasta oraz potencjał wzrostu gospodarczego, w szczególności w oparciu o specjalizację ochrony zdrowia i turystyki.
- Funkcjonujący system wspierania rodziny, w tym pomocy rodzinom dot. przemocy w rodzinie oraz rosnąca świadomość dot. problemów w rodzinie, skuteczność działań profilaktycznych, funkcjonujący punkt konsultacyjny dot. przemocy w rodzinie.
- Funkcjonująca profilaktyka dla osób uzależnionych, duża świadomość istnienia problemów na poziomie szkół oraz rosnąca świadomość rodziców.
- Dobrze zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
- Funkcjonujące placówki wsparcia osób bezdomnych (noclegownie) oraz system pomocy osobom bezdomnym, ukierunkowany na wychodzenie z bezdomności.
- Zmniejszenie skali przestępczości, funkcjonujący monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta.

Słabe strony

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Występujący oraz prognozowany wzrost problemu samotności osób starszych, który pogłębiany jest przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin.
- Niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (zjawisko pogłębione przez 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia), brak centrum integracji społecznej.

- Deficyty w zakresie infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. Brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne.
- Brak mieszkań chronionych na terenie miasta w stosunku do oczekiwanych potrzeb.
- Niepełne dostosowanie istniejącej infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym hali sportowej, brak placu zabaw dostosowanych do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.
- Znaczna skala i różnorodność problemów uzależnień, w tym łatwość dostępu do środków psychoaktywnych, niedostatki w funkcjonowaniu systemu pomocy uzależnień w mieście, w tym brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków, nowe formy uzależnień, np. hazard, uzależnienie od sieci.
- Występujące zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów), niewystarczająca opieka psychiatryczna (słaba dostępność, brak specjalistów).
- Znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne.
- Znaczna i rosnąca skala bezdomności, w tym przyciąganie osób bezdomnych z okolicznych terenów.
- Deficyt miejsc dla osób objętych przemocą w rodzinie, wynikający m.in. z ogólnego deficytu lokali socjalnych w Szczecinku.
- Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta, skutkująca m. in. obniżeniem poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.
- Umiarkowana aktywność społeczna mieszkańców, która w odniesieniu do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym ogranicza się do liderów lokalnych społeczności.
- Bariery dot. komunikacji wewnętrznej w sferze pomocy społecznej związane z przepływem informacji o działaniach, potrzebach, potencjałach, w tym m. in. brak rady pożytku publicznego.
- Przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia.

SZANSE I ZAGROŻENIA

Szanse

- Wzrastające zainteresowanie kompleksową ofertą opieki nad seniorami (wzrost popytu na ofertę) w kraju i za granicą.
- Zmiana orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowana w szczególności na pomoc osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym.
- Środki finansowe przeznaczone na projekty z zakresu pomocy społecznej, aktywności społecznej, dostępne za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dla organizacji pozarządowych.
- Inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

Zagrożenia

- Deficyt w finansowaniu usług opiekuńczych, który może się pogłębić w związku z dalszymi zmianami demograficznymi, pogłębiany przez deficyt firm i pracowników świadczących usługi na rzecz seniorów.
- Brak systemowego wsparcia dot. rehabilitacji osób dorosłych oraz świadczeń reintegracyjnych oraz dostatecznego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną, osób autystycznych.
- Deficyty w finansowaniu poradnictwa dla osób uzależnionych w porównaniu do skali potrzeb na terenie miasta oraz brak ciągłości wsparcia.

- Wolniejsze tempo wzrostu atrakcyjności zatrudnienia na terenie miasta w porównaniu do wybranych przestrzeni kraju, powiązane ze wzrostem mobilności zawodowej i geograficznej ludności, co stwarza ryzyko dalszego odpływu ludności z miasta.

ANALIZA SWOT/TOWS

Identyfikacja sytuacji strategicznej związana jest z oceną siły powiązań czynników zewnętrznych i wewnętrznych. W zależności od powiązań szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami możemy wyróżnić kilka typów sytuacji strategicznej:

- Strategia zachowawcza – Miasto działa w niekorzystnym otoczeniu zewnętrznym, ale posiada silnie powiązany z zagrożeniami zewnętrznymi zespół mocnych stron, jest więc w stanie zdecydowanie odpowiedzieć na zagrożenia. W istniejącym otoczeniu nie jest się w stanie intensywnie rozwijać, gdyż zespół mocnych stron nie koresponduje z szansami otoczenia, niemniej jednak jest w stanie skutecznie przewyżczać zagrożenia w oczekiwaniu na poprawę warunków zewnętrznych.
- Strategia defensywna – słabe strony Miasta są silnie powiązane z zewnętrznymi zagrożeniami. Strategia defensywna jest strategią nastawioną na przetrwanie.
- Strategia agresywna – w Mieście przeważają mocne strony, a w jego otoczeniu silnie powiązane z nimi szanse. Strategia agresywna jest strategią silnej ekspansji oraz rozwoju wykorzystującego obydwie czynniki.
- Strategia konkurencyjna – Miasto posiada przewagę słabych stron nad mocnymi, ale funkcjonuje w przyjaznym dla siebie otoczeniu, co pozwala mu utrzymywać swoją pozycję. Niemniej jednak słabość wewnętrzna uniemożliwia skuteczne wykorzystanie szans, które daje otoczenie zewnętrzne. Strategia konkurencyjna powinna koncentrować się na takim eliminowaniu wewnętrznych słabości, aby w przyszłości lepiej wykorzystać szanse otoczenia.

W wyniku przeprowadzonych analiz można przedstawić następujące wnioski:

Relacje uwarunkowań wewnętrznych z otoczeniem sugerują, że początkowo strategia Miasta Szczecinek powinna mieć charakter defensywny, jednak powinna ona „być przygotowana” na możliwość wykorzystania atutów miasta, czyli w pewnym zakresie powinna realizować strategię agresywną. Słabe strony miasta, które w dużym stopniu związane są z kryzysem demograficznym, bardzo silnie korespondują z zagrożeniami. Skala zmian demograficznych i ich nieuchronność w ciągu najbliższych lat wskazują na konieczność radzenia sobie z bardzo trudną sytuacją społeczną. Z drugiej strony Miasto dysponuje mocnymi stronami, które w pewnym zakresie niwelować będą negatywne zjawiska, a docelowo mogą mieć swój wkład w rozwój społeczno-gospodarczy. Nie bez znaczenia dla sukcesu będzie wykorzystanie szans, wynikających w szczególności z popytu na usługi opieki nad osobami starszymi oraz być może ze zmiany orientacji finansowania pomocy społecznej, w której większy nacisk zostanie położony na problemy osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. W tym kontekście Miasto powinno rozwijać swój system pomocy społecznej, tworząc konkurencyjną ofertę skierowaną na zewnątrz (wzmacniając potencjał ekonomiczny miasta) oraz do wewnątrz (realizując usługi na rzecz mieszkańców na najwyższym, możliwym poziomie).

W przypadku niesprzyjających okoliczności zewnętrznych Miasto nie uniknie najprawdopodobniej nastawienia defensywnego – ukierunkowanego na przetrwanie, które rozumieć należy jako „konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu pomocy społecznej”, pomimo występujących problemów związanych m.in. z finansowaniem pomocy społecznej, brakami kadrowymi, organizacyjnymi oraz wzrostem skali wybranych problemów społecznych.

Pełny tekst „Diagnozy społecznej Szczecinka 2018” stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

4. Wyzwania strategiczne dla polityki społecznej Miasta Szczecinek mające swoje źródło w zmieniających się uwarunkowaniach demograficznych, społecznych, ekonomicznych i gospodarczych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz diagnoza problemów społecznych Szczecinka wskazuje na wyzwania strategiczne dla polityki społecznej Szczecinka. Wynikają one w dużym stopniu ze zmian demograficznych, szybkiego tempa przemian społeczno-gospodarczych i ekonomicznych.

Nadrzędne wyzwanie określone zostało w Misji samorządu terytorialnego Szczecinka, zdefiniowanej w Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018 – 2026, która brzmi:

„Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniami przyszłości.”

Powyższy tekst wskazuje na dążenie do podnoszenia jakości życia mieszkańców, zwracanie uwagi na potrzeby mieszkańców miasta, uspołecznienie „procesów rozwojowych” w szczególny sposób zwracając uwagę na wyzwania przyszłości, wśród których za najważniejsze należy uznać zjawiska związane ze starzeniem się społeczeństwa.

W powyższym kontekście oraz biorąc pod uwagę diagnozę społeczno-gospodarczą i diagnozę problemów społecznych Szczecinka zdefiniowano 3 wyzwania strategiczne polityki społecznej.

Poniżej przedstawiono rozwinięcie zapisów dot. wyzwań strategicznych. Poszczególnym wyzwaniom przypisano listę problemów, które konieczne są do rozwiązania oraz listę potencjałów na jakich opierać się będzie przyszła interwencja strategiczna.

Wyzwanie 1. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku.

Rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku realizowane będzie w oparciu o sprawnie działający system pomocy społecznej oraz obywatelskie zaangażowanie.

Jakie problemy towarzyszą wyzwaniu?

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Deficyty w zakresie infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. Brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. Brak placówki świadczącej opiekę wytchnieniową.
- Występujący oraz prognozowany wzrost problemu samotności osób starszych, który pogłębiany jest przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin.
- Brak mieszkań chronionych/wspomaganych na terenie miasta.
- Deficyt lokali socjalnych w mieście.
- Brak interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Brak oferty wypoczynku i spędzania czasu wolnego dla dzieci z niepełnosprawnościami (fizycznymi i psychicznymi).
- Brak placu zabaw dostosowanego do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.
- Znaczna skala i różnorodność problemów uzależnień, w tym łatwość dostępu do środków psychoaktywnych, niedostatki w funkcjonującym w mieście systemie pomocy osobom uzależnionym, w tym brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków, nowe formy uzależnień, np. hazard, uzależnienie od sieci.
- Występujące zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów), niewystarczająca opieka psychiatryczna (słaba dostępność, brak specjalistów).
- Znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne.
- Znaczna i rosnąca skala bezdomności, w tym przyciąganie osób bezdomnych z okolicznych terenów.
- Wyczerpanie potencjału istniejącej bazy lokalowej przeznaczonej do realizacji zadań pomocy społecznej, powodujące brak możliwości realizacji nowych przedsięwzięć.

Na jakich potencjałach będzie się opierać?

- Funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz liczne projekty realizowane przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy na rzecz osób starszych, np. karta seniora, Uniwersytet III wieku.
- Zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów, zwiększająca się empatia na problemy społeczne.
- Infrastruktura społeczna opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówki wsparcia dziennego dla seniorów.
- Funkcjonujący system wspierania rodziny, w tym pomocy rodzinom dot. przemocy w rodzinie oraz rosnąca świadomość dot. problemów w rodzinie, skuteczność działań profilaktycznych, funkcjonujący punkt konsultacyjny dot. przemocy w rodzinie.
- Funkcjonująca profilaktyka dla osób uzależnionych, duża świadomość istnienia problemów na poziomie szkół oraz rosnąca świadomość rodziców.
- Zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.
- Wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
- Funkcjonujące placówki wsparcia osób bezdomnych oraz system pomocy osobom bezdomnym, ukierunkowany na wychodzenie z bezdomności.
- Funkcjonowanie organizacji pozarządowej specjalizującej się w działalności na rzecz osób bezdomnych.

Wyzwanie 2. Wzmocnienie i rozwijanie „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”.

System pomocy społecznej ukierunkowany będzie na rozwiązywanie problemów społecznych miasta, dostosowanie się do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, związanej głównie ze zmianami demograficznymi. System pomocy społecznej stanie się elementem lokalnej specjalizacji opartej na usługach opiekuńczych i rekreacji.

Jakie problemy towarzyszą wyzwaniu?

- Umiarkowana aktywność społeczna mieszkańców, która w odniesieniu do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym ogranicza się do liderów lokalnych społeczności.
- Bariery dot. komunikacji wewnętrznej w sferze pomocy społecznej związane z przepływem informacji o działaniach, potrzebach, potencjałach.
- Brak rady pożytku publicznego.
- Przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia.
- Zbyt mała powierzchnia biurowa i użytkowa służąca obsłudze rosnącej liczby interesariuszy MOPS (m.in. wąskie korytarze, brak miejsca dla wózków dziecięcych, mały metraż stanowisk obsługi interesantów, brak pomieszczeń do archiwizacji dokumentów).

Na jakich potencjałach będzie się opierać?

- „System pomocy społecznej” w Szczecinku, opierający się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników pomocy społecznej. Duża liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządcy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych atutów miasta w sferze społecznej.
- Duża liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta oraz zlecenie im zadań z zakresu pomocy społecznej.
- Środki finansowe przeznaczone na projekty z zakresu pomocy społecznej, aktywności społecznej, dostępne za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dla organizacji pozarządowych.
- Rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej, której struktura opiera się na publicznej służbie zdrowia. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne oraz chore, udzielając różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej.

Wyzwanie 3. Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Zwiększenie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście stanowić będzie odpowiedź na „zmiany demograficzne” oraz ubytek ludności miasta. Szczecinek powinien przyciągać nowych mieszkańców, a obecnym oferować wysoką jakość życia, w ten sposób możliwe będzie „zmniejszenie negatywnych skutków zmian demograficznych”.

Jakie problemy towarzyszą wyzwaniu?

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (w tym m. in. w efekcie świadczenia 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia), brak centrum integracji społecznej.
- Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta, skutkująca m. in. obniżeniem poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.

Na jakich potencjałach będzie się opierać?

- Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, bardzo niskie wskaźniki bezrobocia, atrakcyjność inwestycyjna miasta oraz potencjał wzrostu gospodarczego, w szczególności w oparciu o specjalizację ochrony zdrowia i turystyki.
- Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, dostosowana do aktualnych potrzeb.
- Zmniejszenie skali przestępczości, funkcjonujący monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta.
- Wzrastające zainteresowanie kompleksową ofertą opieki nad seniorami (wzrost popytu na ofertę) w kraju i za granicą.
- Zmiana orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowana w szczególności na pomoc osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym.
- Inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

5. Misja i wizja Strategii oraz cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

MISJA

Misja jako nadrzędny cel funkcjonowania jest krótkim, syntetycznym określeniem docelowego kierunku rozwoju ze sprecyzowaniem nadrzędnych wartości, które będą przestrzegane. Misja przybiera postać rozwiniętego zdania zapowiadającego ogólny trend rozwojowy, zgodny z oczekiwaniami wszystkich zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza mieszkańców.

Misją samorządu lokalnego Szczecinka w odniesieniu do polityki rozwoju miasta jest: **„Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości.”**

W tym brzmieniu docelowym kierunkiem (nadrzędnym celem, jaki przyświeca samorządowi lokalnemu) jest „tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego”, a nadrzędne wartości, które będą przestrzegane to: potrzeby społeczności lokalnej, zasady demokracji oraz wyzwania przyszłości.

Zasadniczo misja raz przyjęta powinna być niezmienna w czasie. Misja w odniesieniu do systemu pomocy społecznej określona została w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i brzmiała:

- **Celem głównym (generalnym) wprowadzania i realizowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Mieszkańców Szczecinka, jest tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup jego mieszkańców.**

W trakcie dyskusji z Zespołem ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stwierdzono konieczność skrócenia ww. zapisu, przy zachowaniu jego zasadniczej treści. Zaproponowano następujące brzmienie misji „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”:

- **Tworzenie warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.**

Zapis misji został uzupełniony o „nadrzędne wartości”, które powinny być postrzegane w kontekście realizacji polityki społecznej. Wartości te są tożsame z wartościami misji przyjętej w Strategii Rozwoju Miasta. Tym samym misja polityki społecznej Szczecinka przyjmuje następujące brzmienie:

- **Tworzenie warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości.**

Misja samorządu lokalnego w odniesieniu do strategii rozwoju miasta.

Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniami przyszłości.

Misja polityki społecznej Szczecinka.

Tworzenie warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniami przyszłości.

Nadrzędnymi wartościami będą:

- **Potrzeby społeczności lokalnej** – co oznacza konieczność ciągłego pomiaru „potrzeb”, ich identyfikację, słuchanie społeczności lokalnej, etc.
- **Zasady demokracji** – co oznacza konieczność uspołecznienia procesu realizacji Strategii, włączenie w jej realizację osób prywatnych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców oraz pozostałych interesariuszy.
- **Wyzwania przyszłości** – które zostały określone w diagnozie, co nie oznacza ich niezmienności w czasie. Konieczne jest prowadzenie działań ewaluacyjnych, które stanowiąc będą podstawę do stwierdzenia konieczności zmian w strukturze operacyjnej dokumentu.

WIZJA

Wizja wskazuje, kim chcemy się stać, co chcemy stworzyć i osiągnąć. Wizja stanowi więc oczekiwany obraz przyszłości. Jest on przedstawiany w formie opisowej. Oczekiwana przyszłość determinować będzie działania.

Strategia Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018-2026 określiła następujący oczekiwany obraz miasta:

- **Szczecinek to nowoczesne, bezpieczne miasto, rozwijające się gospodarczo i turystycznie w poszanowaniu tradycji oraz zasad solidarności społecznej – miejsce do pracy i odpoczynku dla aktywnych i przedsiębiorczych ludzi.**

Z ww. obraz miasta można „wyciągnąć” treści odnoszące się bezpośrednio do sfery społecznej:

- Zasada solidarności społecznej,
- Aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy.

W tym miejscu warto przypomnieć, że do wyzwań strategicznych miasta dla polityki społecznej należy zaliczyć:

1. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku.
2. Wzmocnienie i rozwijanie „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”.
3. Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Powyższe w zestawieniu z wyzwaniami strategicznymi oznacza, że miasto będzie skutecznie rozwiązywać problemy społeczne, w myśl zasady solidarności społecznej, w oparciu o dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej, którego jednym z filarów będą aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy. Istotny wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych będzie miało zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Mając na uwadze powyższą logikę uwzględniającą „obraz miasta” zdefiniowany w Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018-2026”, wyzwania strategiczne dla polityki społecznej, uzgodniono następujący oczekiwany obraz miasta w sferze społecznej:

Wizja społeczna Szczecinka w 2026 roku.

Miasto skutecznie rozwiązujące problemy społeczne, przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, z dobrze funkcjonującym system pomocy społecznej, zamieszkałe przez aktywnych i przedsiębiorczych mieszkańców.

Nawiązując do wyzwań strategicznych zdefiniowano cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań:

- Cele stanowią podstawową strukturę części strategicznej dokumentu.
- Cele porządkują spojrzenie na Strategię.
- Cele strategiczne odpowiadają głównym wyzwaniom strategicznym.
- Cele operacyjne stanowią rozwinięcie celów strategicznych.
- Struktura Strategii ma charakter hierarchiczny (celom przypisano kierunki działań).

Zestaw kierunków działań stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy miasta, zbudowany został w oparciu o jego atuty oraz szanse pojawiające się w otoczeniu. Jednocześnie należy dodać, że struktura operacyjna dokumentu wypracowana została w sposób partycypacyjny w trakcie konsultacji społecznych. W ramach konsultacji społecznych na etapie tworzenia planu strategicznego zrealizowano następujące działania:

- Spotkanie warsztatowe z poszerzonym zespołem ds. strategii rozwiązywania problemów społecznych. W trakcie spotkania wypracowano schemat struktury strategicznej dokumentu oraz poddano dyskusji i ocenie zestaw kierunków działań,
- Nabór pomysłów projektów i przedsięwzięć realizacyjnych oraz działań dot. rozwiązywania problemów społecznych od instytucji i partnerów realizujących zadania pomocy społecznej w mieście. Nabór realizowano za pośrednictwem formularza karty projektu/przedsięwzięcia umieszczonego na stronie internetowej MOPS w Szczecinku. W okresie trzech tygodni, do 25.07.2018 r. wpłynęło kilkanaście kart projektów, z których 16 zostało wskazanych jako spełniające kryteria spójności z założeniami Strategii (jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy). Projekty te uwzględniono w dokumencie zapisując w kierunkach działań.

Poniżej zaprezentowano pełną strukturę Strategii w postaci zdefiniowanych wyzwań strategicznych dla polityki społecznej i przypisanych im celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań.

Wyzwanie 1. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku.

Rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku realizowane będzie w oparciu o sprawnie działający system pomocy społecznej oraz obywatelskie zaangażowanie.

1. Cel strategiczny. Skuteczna pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cele operacyjne	Kierunki działań
1.1. Budowa systemu spójnej polityki senioralnej w mieście oraz pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przeciwdziałanie samotności osób starszych, np. poprzez wsparcie w formie klubu seniora. ➤ Rozwój usług opiekuńczych. ➤ Wspieranie aktywności społecznej seniorów, w tym w formie organizacyjnej oraz infrastrukturalnej. ➤ Dalszy rozwój infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. ➤ Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. ➤ Utworzenie placówki/miejsc opieki wytchnieniowej.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tworzenie mieszkań chronionych/wspomaganych. ➤ Podniesienie poziomu bezpieczeństwa funkcjonowania w środowisku zamieszkania osób, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia wymagają stałego monitoringu i pomocy innych. ➤ Zwiększenie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego dla osób niepełnosprawnych i sędziwych oraz ich opiekunów. ➤ Tworzenie narzędzia interaktywnego wsparcia osób niesamodzielnych i ich opiekunów. ➤ Wspieranie osób niepełnosprawnych oraz chorych, w ramach świadczeń pomocy społecznej.
1.2 Przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnozowanie problemów uzależnień. ➤ Ograniczanie dostępu do środków psychoaktywnych. ➤ Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych nt. problemów uzależnień. ➤ Rozwój form wsparcia osób wychodzących z uzależnień, ➤ Poprawa skuteczności przepływu informacji pomiędzy instytucjami w odniesieniu do funkcjonowania systemu pomocy w zakresie uzależnień. ➤ Wspieranie profilaktyki dla osób uzależnionych. ➤ Zmniejszanie skali problemów wynikających z uzależnień oraz pomoc w ich rozwiązywaniu. ➤ Prowadzenie systemu pomocy osobom uzależnionym.
1.3 Przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnozowanie zjawiska agresji oraz problemów psychicznych dzieci i młodzieży. ➤ Rozwijanie narzędzi przeciwdziałania zjawiskom agresji oraz problemów psychicznych dzieci i młodzieży. ➤ Utworzenie placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej. ➤ Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. ➤ Podnoszenie świadomości społecznej dot. problemów w rodzinie. ➤ Prowadzenie punktu konsultacyjnego dot. przemocy w rodzinie. ➤ Utworzenie interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
1.4 Przeciwdziałanie ubóstwu.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój systemu pomocy osobom bezdomnym oparty na diagnozowanych potrzebach oraz kierunkach wynikających z obowiązujących standardów. ➤ Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością, ukierunkowana na wychodzenie z bezdomności i poprawę sytuacji materialnej. ➤ Prowadzenie placówek wsparcia osób bezdomnych (noclegownia, schronisko, ogrzewalnia). ➤ Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej. ➤ Wsparcie na rzecz utworzenia i działania podmiotu ekonomii społecznej przy wykorzystaniu partnerstwa samorządu z podmiotem tworzącym. ➤ Rozwój form wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym w formie streetworkingu.

Wyzwanie 2. Wzmocnienie i rozwijanie „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”.

System pomocy społecznej ukierunkowany będzie na rozwiązywanie problemów społecznych miasta, dostosowanie się do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, związanej głównie ze zmianami demograficznymi. System pomocy społecznej stanie się elementem lokalnej specjalizacji opartej na usługach opiekuńczych i rekreacji.

2. Cel strategiczny. Dobrze funkcjonujące system pomocy społecznej.

Cele operacyjne	Kierunki działań
2.1. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego systemu pomocy społecznej w Szczecinku.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poprawa komunikacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej. ➤ Rozwój potencjału kadrowego instytucji pomocy społecznej oraz współpracy interdyscyplinarnej. ➤ Podnoszenie kompetencji i profesjonalizacja zawodowa pracowników pomocy społecznej, w tym m.in. poprzez superwizję, rozwój pracy socjalnej, specjalizację. ➤ Wspieranie zaangażowania społecznego oraz systemu motywacyjnego publicznych służb pomocy społecznej. ➤ Wspieranie aktywności oraz potencjału organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta w sferze pomocy społecznej. ➤ Profesjonalizacja kadr zatrudnionych przez organizacje pozarządowe, podmioty prywatne, instytucje inne niż MOPS realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej.
2.2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Szczecinka.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie efektywności pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na projekty z zakresu pomocy społecznej oraz dot. aktywności społecznej, w szczególności realizowane przez organizacje pozarządowe. ➤ Powołanie rady pożytku publicznego. ➤ Dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. ➤ Wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej wspierających aktywność społeczną, w tym utworzenie miejsca aktywności lokalnej. ➤ Wspieranie oraz prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i organizacyjnym wspierających aktywność społeczną mieszkańców. ➤ Wspieranie rozwoju wolontariatu, w tym na rzecz organizacji pozarządowych i placówek wspierających osoby chore, niepełnosprawne, starsze.

Wyzwanie 3. Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Zwiększenie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście stanowić będzie odpowiedź na „zmiany demograficzne” oraz ubytek ludności miasta. Szczecinek powinien przyciągać nowych mieszkańców, a obecnym oferować wysoką jakość życia, w ten sposób możliwe będzie „zmniejszenie „negatywnych skutków zmian demograficznych”.

3. Cel strategiczny. Zwiększona atrakcyjność życia i zatrudnienia w mieście.

Cele operacyjne	Kierunki działań
3.1. Podnoszenie jakości życia w mieście.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dzieci, młodzieży i seniorów. ➤ Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych. ➤ Likwidacja barier architektonicznych. ➤ Rewaloryzacja terenów zieleni, poprawa dostępności i jakości terenów zielonych. ➤ Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych. ➤ Rozbudowa infrastruktury oraz oferty dla spędzania wolnego czasu.
3.2. Zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców Szczecinka.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspomaganie mieszkańców w adoptowaniu się do wyzwań rynku pracy. ➤ Wspieranie kształcenia zawodowego zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. ➤ Wspieranie aktywności zawodowej wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet, osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych. ➤ Rozwijanie i promocja kompleksowej oferty opieki nad seniorami jako lokalnej specjalizacji, wspierającej rozwój gospodarczy miasta. ➤ Wspieranie inwestycji prywatnych w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki na osobami starszymi, jako element lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

6. Sposoby oraz wskaźniki monitorowania stopnia realizacji Strategii.

Stała obserwacja procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań stanowi jeden z kluczowych elementów dla powodzenia całego procesu realizacji zamierzeń zdefiniowanych w misji i wizji. Odpowiednio zaplanowany, właściwie wdrożony i sprawnie funkcjonujący system monitoringu jest podstawowym narzędziem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie oceny stopnia zaimplementowania zapisów Strategii oraz warunkującym skuteczne zarządzanie procesem jej wdrażania.

Proces monitorowania powinien polegać na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w odniesieniu do celów wytyczonych w Strategii. W niniejszym dokumencie przyjęto, że monitoring prowadzony będzie jednocześnie na kilku płaszczyznach. Dzięki takiemu podejściu monitoring będzie dostarczał informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów zrealizowanych działań i projektów (wśród tych efektów rozpatrywać można efekty: gospodarcze, społeczne, techniczne, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe).

Monitoring Strategii będzie realizowany w dwóch etapach, na które składają się:

- Etap I – ustalenie stanu wyjściowego dla przyjętych wskaźników, coroczne sprawozdania z realizacji Strategii, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów i ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Etap II - analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi Miasta Szczecinek wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów.

Do szczegółowych etapów monitoringu Strategii należy zaliczyć:

- zbieranie danych i informacji (materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- analizę danych i informacji – uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja,
- przygotowywanie raportów - zestawienie otrzymanych danych w raporty roczne,
- ocenę wyników – ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami, określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Strategii,
- identyfikację odchyleń – ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami,
- analizę przyczyn odchyleń – poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji,
- planowanie korekty.

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących na poziomie strategicznym wyniki działań podejmowanych w ramach opracowanej Strategii.

Dobór właściwych wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej lub w wewnętrznym systemie sprawozdawczości Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, umożliwiać będzie efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii. Zdefiniowane wskaźniki monitoringu odnoszące się do każdego celu strategicznego mają charakter ilościowy odnosząc się do rezultatów realizacji. Ich uzupełnieniem będą informacje na temat bezpośrednich produktów powstałych podczas realizacji Strategii.

Zadania związane z monitorowaniem stopnia realizacji Strategii realizowane będą przez Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026, powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Szczecinek.

WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

Cel operacyjny	Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2026
1. Cel strategiczny. Skuteczna pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.					
1.1. Budowa systemu spójnej polityki senioralnej w mieście oraz pomoc osobom niepełnosprawnym.	Liczba seniorów uczestnicząca w działalności Domów Dziennego Pobytu	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba miejsc opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób korzystająca z „karty seniora”	Osoba	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba mieszkań chronionych	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba mieszkań wspomaganych	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
1.2 Przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym.	Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Spadek
	Funkcjonujący system opieki dla osób uzależnionych na terenie miasta	System	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej działających na terenie miasta	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
1.3 Przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych.	Liczba interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost

	dotkniętych przemocą w rodzinie				
1.4 Przeciwdziałanie ubóstwu.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba streetworkerów	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba klientów MOPS, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Spadek
2. Cel strategiczny. Dobrze funkcjonujące system pomocy społecznej.					
2.1. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego systemu pomocy społecznej w Szczecinku.	Liczba osób zatrudnionych w MOPS	Etat	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Poziom wynagrodzeń w MOPS	Średnie wynagrodzenie	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Udziału osób zatrudnionych w MOPS z wyższym wykształceniem	%	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
2.2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Szczecinka.	Funkcjonująca rada pożytku publicznego	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Wartość projektów realizowanych przez NGO, w tym w zakresie pomocy społecznej	Zł	UM	1 raz/rok	Wzrost
		Zł	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób uczestnicząca w projektach i przedsięwzięciach pomocy społecznej jako wolontariusz	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
3. Cel strategiczny. Zwiększona atrakcyjność życia i zatrudnienia w mieście.					

3.1. Podnoszenie jakości życia w mieście.	Liczba zmodernizowanej infrastruktury „czasu wolnego”	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Powierzchnia zrewaloryzowanych terenów zieleni w mieście	Ha	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w mieście	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
3.2. Zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców Szczecinka.	Liczba osób bezrobotnych w wieku 50+	Osoba	PUP	1 raz/rok	Spadek
	Liczba bezrobotnych kobiet	Osoba	PUP	1 raz/rok	Spadek
	Liczba osób pracujących w Szczecinku	Osoba	GUS	1 raz/rok	Wzrost

7. Ramy finansowe i zasady wdrażania Strategii.

Przyjęcie Strategii z jednej strony zamyka proces jej opracowywania, z drugiej zaś rozpoczyna proces jej wdrażania. Skuteczność wdrażania zapisów Strategii uzależniona będzie od podejmowanych działań implementacyjnych, od trzymania się procedur usprawniających jej realizację oraz od organizacji prac nad Strategią, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację Strategii pomiędzy struktury organizacyjne Gminy.

Za proces wdrażania Strategii odpowiedzialność ponosić będzie Miasto Szczecinek. Bezpośredni nadzór nad realizacją Strategii pełnić będzie:

- Burmistrz Miasta Szczecinek.

Dla powodzenia procesu wdrażania Strategii należy przyjąć **tzw. zasadę partnerstwa**, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności zbudowania modelu partycypacji społecznej i współzarządzania realizacją Strategii, który uwzględniałby następujące elementy:

- prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi interesariuszami w zakresie przedsięwzięć i projektów realizujących Strategię,
- budowę trwałej sieci partnerstwa na rzecz „polityki społecznej”, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w Strategii,
- kojarzenie partnerów do realizacji wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb oraz poprawę skuteczności ich działania poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenie badań i analiz w zakresie zmian społecznych na obszarze gminy, które będą rezultatem realizowanych działań i projektów wynikających ze Strategii,
- współdziałanie w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społecznym,
- kreowanie warunków sprzyjających wdrażaniu zapisów Strategii,
- aktywny udział w procesie wdrażania Strategii.

Prace nad wdrożeniem Strategii powinny rozpocząć się natychmiast po jej przyjęciu. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie Strategii wymagać będzie szeregu działań koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Skuteczność realizacji Strategii i jej celów zapewnić będzie sprawny system oceny postępów wdrożeniowych, obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Monitoring procesu wdrażania Strategii i ewaluacji jej efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym efektywne planowanie działań, właściwą alokację środków, właściwe prowadzenie okresowej oceny i odpowiednie reagowanie na zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze.

Należy przyjąć, że głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Strategii powinny być cele strategiczne i operacyjne.

Koordinacja działań wynikających z realizacji Strategii będzie zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku, co wynika z ustawy o pomocy społecznej.

Oprócz monitoringu do istnych zadań związanych z zarządzaniem realizacją Strategii należeć będzie ewaluacja. **W szerokim aspekcie ewaluacja** dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej

wpływu na wszelkie dziedziny życia społecznego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy miasta i jego mieszkańców.

Ewaluacja Strategii będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex-ante) – odpowiada na pytanie: Czy i w jaki sposób Strategia przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej na terenie gminy?
- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) - odpowiada na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
- ocena po realizacji działań (ex post) - ocena długoterminowego wpływu Strategii odpowiada na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe?

W wyniku prowadzonych działań ewaluacyjnych może okazać się, że Strategia wymaga aktualizacji. Aktualizacja obowiązującej strategii powinna zostać przeprowadzona w przypadku zasadniczej zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wpływających na rozwój społeczny. **Sugeruje się, aby ocena zasadności przeprowadzenia aktualizacji strategii przeprowadzana była minimum co 3 lata.**

Realizacja projektów i przedsięwzięć wynikających ze Strategii finansowana będzie ze środków publicznych oraz prywatnych, w części będzie możliwa przy wsparciu finansowym UE. Jednym ze źródeł finansowania strategii będą Programy Operacyjne realizowane w latach 2014-2020 oraz inne środki zewnętrzne.

W konsekwencji potencjalne źródła finansowania strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, gminnych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych.

Środki przeznaczone przez Miasto Szczecinek na zadania pomocy społecznej w 2018 roku wg szacunków wynosić będą 44,60 mln zł. Największe wydatki pomocy społecznej w Szczecinku dotyczą świadczeń wychowawczych, wśród których znajduje się Program 500+. Należy przewidzieć, że wydatki na pomoc społeczną w kolejnych latach będą rosły. Prognozuje się, że w 2025 roku wynosić będą około 56,80 mln zł. Wzrost wydatków wynika m. in. z inflacji, wzrostu kosztów życia, wzrostu wynagrodzeń oraz wzrostu potrzeb pomocy społecznej wynikających ze zmian sytuacji społecznej, w szczególności demograficznej miasta.

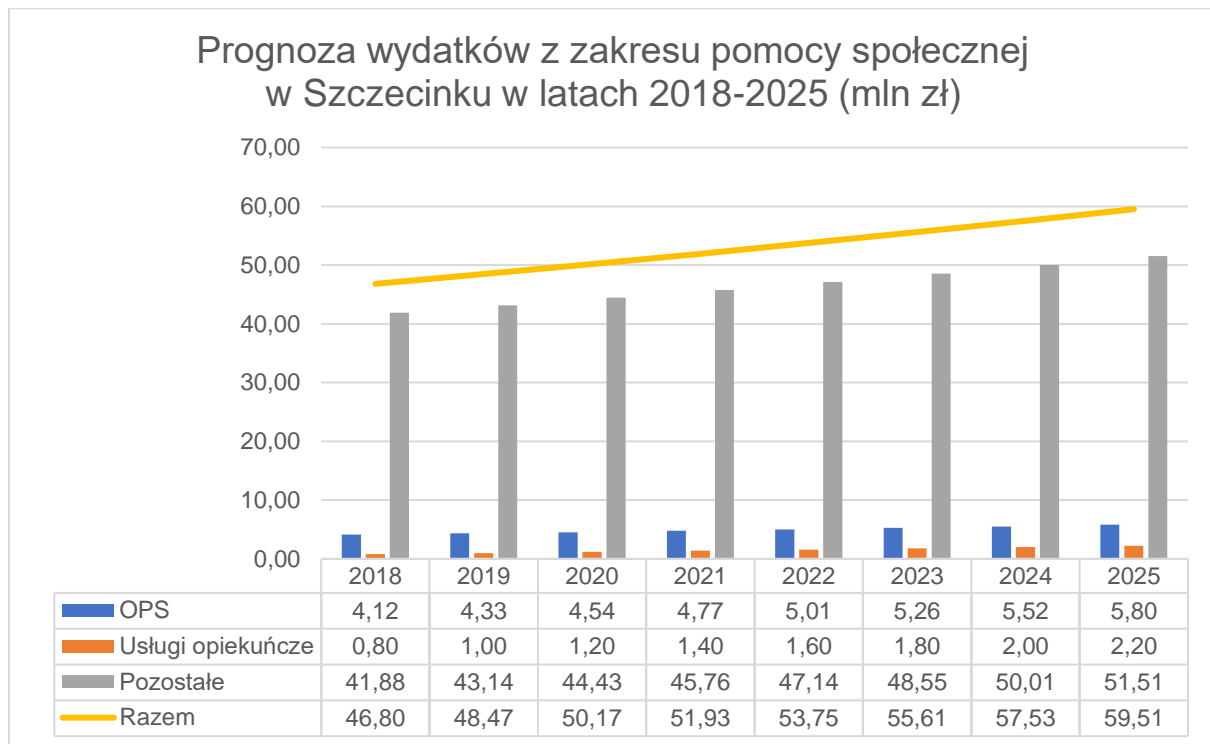
Poniżej na wykresie przedstawiono projekcję wydatków pomocy społecznej z budżetu miasta w oparciu o następujące założenia:

- Wzrost kosztów funkcjonowania systemu pomocy społecznej (wydatki w kategorii Ośrodki Pomocy Społecznej) w skali 5% rocznie. Skala wzrostu jest tożsama z notowanym w skali kraju wzrostem wynagrodzeń oraz prognozowanym wzrostem gospodarczym,
- Wzrost wydatków związanych z usługami opiekuńczymi o 150% w przedziale czasu od 2018 do 2025 roku. Związane jest to ze szczególnymi zmianami demograficznymi, w tym prognozowanym wzrostem liczby osób w wieku 70+,
- Wzrost pozostałych wydatków pomocy społecznej w skali 3% rocznie. Skala wzrostu uwzględnia głównie zmiany inflacyjne.

Prognozuje się, że wydatki na pomoc społeczną rosnać będą w tempie ok. 4% w skali roku. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że prognozuje się również wzrost dochodów budżetu miasta. W ciągu okresu 2012-2017 dochody własne Miasta Szczecinek rosły w skali 11,5%. Tempo wzrostu gospodarczego w kraju w tym czasie wynosiło około 5%.

Rysunek 5. Prognoza wydatków z zakresu pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2018-2025

Wyjaśnienie:

Prognoza wydatków opiera się na środkach wydatkowanych na pomoc społeczną i wspieranie rodziny z budżetu Miasta Szczecinek w odniesieniu do wydatków w Dziale 851, 852, 853 i 855 w zakresie zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz wydatków w Dziale 852 w zakresie zadań zleconych przez Miasto Szczecinek do realizacji innym podmiotom w zakresie pomocy społecznej (poz. Razem). Z całkowitej kwoty wydatków wydzielono wydatki w rozdziale 85219 Ośrodki Pomocy Społecznej (poz. OPS) oraz wydatki w rozdziale 85228 zadania własne – usługi opiekuńcze. Pozycja „Pozostałe” obejmuje wydatki w pozostałych rozdziałach ujętych w działach 851, 852, 853 i 855 dot. pomocy społecznej i wspierania rodziny.

W związku z powyższym w prognozie nie ujęto całości wydatków związanych z realizacją zadań objętych programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Miasta Szczecinek, jak również wszystkich zadań wynikających z realizacji rocznych programów współpracy Miasta Szczecinek z organizacjami pozarządowymi (poza zadaniami: DDP „Złota Jesień”, ŚDS „Walentynka”, usługi specjalistyczne, usługi opiekuńcze). Pamiętać zatem należy, że przedsięwzięcia objęte niniejszą strategią finansowane również będą w ramach środków działu 854, którego plan wydatków za rok 2017 wyniósł w zaokrągleniu 840 tys. zł i zakłada się, że będzie rósł o wskaźnik inflacji przyjęty powyżej dla wydatków pomocy społecznej tj. 3% rocznie.

Przedsięwzięcia objęte niniejszą strategią w zakresie w jakim finansowane będą ze środków budżetu miasta, ujmowane będą w rocznych planach budżetowych, a jeżeli tego wymagają również w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta. Dla uszczegółowienia kosztów przedsięwzięcia poprzedzone będą szczegółowym opracowaniem kosztów, obejmującym ich koszty tworzenia, realizacji i utrzymania.

8. Spis rysunków, tabel i wykresów

Rysunek 1. Zmiany demograficzne w Szczecinku na podstawie piramid wieku ludności Szczecinka w latach 2010 i 2017 w przedziałach 5 lat (źródło: GUS)	9
Rysunek 2. Główne przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2010-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)	10
Rysunek 3. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w Szczecinku w latach 2010-2017 (dane dotyczą wartości w grudniu każdego roku) (źródło: PUP w Szczecinku)	10
Rysunek 4. Liczba bezdomnych klientów MOPS w Szczecinku oraz liczby osób korzystających z Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	11
Rysunek 5. Prognoza wydatków z zakresu pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2018-2025 ...	33

9. Załączniki

Załącznik nr 1. Diagnoza społeczna Szczecinka 2018.